

**МЕТАФОРИЧНО НОМІНОВАНА ФАХОВА ЛЕКСИКА
З ЕКОНОМІКИ ТА ШЛЯХИ ЇЇ ВІДТВОРЕННЯ
В АНГЛО-УКРАЇНСЬКИХ НАУКОВИХ ПЕРЕКЛАДАХ**

**METAPHORICALLY NOMINATED SPECIAL LEXICON
OF ECONOMICS AND WAYS OF ITS RENDERING
IN ENGLISH-UKRAINIAN SCIENTIFIC TRANSLATIONS**

Городецька Н.Г.,

orcid.org/0000-0002-9403-0272

*кандидат психологічних наук,
доцент кафедри іноземних мов*

Львівського національного університету природокористування

Турчин І.М.,

orcid.org/0000-0003-4630-8273

*кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри іноземних мов*

Львівського національного університету природокористування

Бондарчук Л.Й.,

orcid.org/0009-0007-1712-4447

старший викладач кафедри іноземних мов

Львівського національного університету природокористування

Пропонована стаття розглядає метафорично номіновану фахову лексику економічного змісту (терміни, напів-терміни, професіоналізми, фахові жаргони), яку вжито в англійському науковому дискурсі з економіки. Увагу дослідників спрямовано головним чином на метафору загального та спеціального рівнів, шляхи формування та функціонування таких лексем у науковому дискурсі англійської мови. Розглянуто один із виявів метафоричності терміна, коли він виступає одним із лексико-семантичних варіантів загальноновживаного слова. На основі корпусу фахової лексики, зібраної і аналізованої дослідниками, визначено метафоричні асоціації економіки з іншими сферами життєдіяльності людини. Окрему увагу спрямовано на групу фахових лексем, які образно називають певні соціально-господарські поняття (угоди, ділові операції, засоби, зобов'язання, установи тощо) надто незвичними для економічного дискурсу словами: назвами тварин, меблів, машин, побутових та культурних явищ тощо). Попри неоднозначне сприйняття лінгвістами такого роду лексики, вона об'єктивно існує і становить чисельну групу як в англійському, так і українському економічному дискурсі, а тому в статті посідає вагоме місце. Образність значно ускладнює переклад не лише окремих оригінальних лексем, а й речень і загалом англійських наукових текстів, що традиційно перебувають під впливом науково-популярного, а в деяких випадках й художнього стилів. Стаття розглядає деякі способи відтворення такої лексики засобами цільової мови на матеріалах текстів сучасних англо-українських перекладів. Разом із стилістичними особливостями англійського наукового тексту з економіки метафорично номінована фахова лексика залишається серйозною проблемою не лише для англо-українського перекладу, а й для українських економістів, які активно використовують її у своїй діяльності.

Ключові слова: метафора, фахова лексика, термін, напівтермін, переклад, цільова мова.

The suggested article highlights metaphorically nominated special lexicon (terms, half-terms, professional idiomatic expressions, jargons, etc.) used in English and Ukrainian scientific economic discourse. The researchers' attention is mostly focused on the metaphors of general and special levels, ways of their formation and further functioning in oral and written scientific communication. The paper examines the situation when the economic term functions as one of lexically-semantic variants of the common used lexeme. Analysis of the corpus of special words collected by this article's authors allows them to distinguish metaphorical associations of economy with some other spheres of human life. Their particular attention is also focused on the group of special words nominating some socially-economic notions (contracts, business operations, means of production, obligations, institutions, etc.) by means of quite strange for economic discourse words denoting animals, furniture, food, clothing, people's manners and customs, etc. Despite the negative attitude of some linguists to this lexicon, such lexemes do exist and formulate quite a large group both in English and Ukrainian economic discourse and, therefore, they occupy a significant position in the research. Metaphorical imagery seriously complicates rendering of not only some problematic lexemes, but also sentences and whole original English texts which are traditionally influenced by popular and occasionally even belles-lettres styles. The article examines some ways of rendering of the mentioned above original lexical units by means of the target language on the materials of the current English-Ukrainian translations. Being closely connected with stylistic peculiarities of English scientific texts in economics, metaphorically nominated special lexicon formulates a serious problem both for translators and Ukrainian specialists in economics.

Key words: metaphor, special lexicon, term, half-term, translation, target language.

Постановка проблеми. Чисельну групу англomовної фахової лексики з економіки становлять лексеми, що називають наукові поняття загальноживаними словами й словосполученнями. Тривалий час, за умов браку в Україні та загалом в колишньому СРСР оригінальної наукової літератури, відсутності державної підтримки у справі наукового перекладу та вкрай рідкісних академічних контактів наших вчених із їхніми західними колегами, такого роду лексика часто залишалася поза увагою дослідників наукового дискурсу. З перших же років державної незалежності, коли виникла нагальна потреба впорядкування терміносистем і активізувався науковий переклад літератури різних галузей науки (особливо книг економічного змісту), питання ролі метафори у термінотворенні та формуванні іншої фахової лексики англійської мови привернуло увагу багатьох українських мовознавців.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На тлі багатьох лексико-семантичних, стилістичних, перекладознавчих та інших лінгвістичних питань феномен метафоричної номінації фахової лексики посідає важливе місце у наукових розвідках Т. Кияка (мотивування та стандартизація термінотворення), В. Дубічинського (прикладний аспект термінознавства), Ю. Зацного (термінологічні неологізми), В. Карабана (перекладознавчі проблеми використання термінів) та інших дослідників. Зазначена тема дослідження, однак, недостатньо спирається на дані практики перекладу і дещо потерпає від недостатнього аналізу чинних перекладів наукової літератури.

Постановка завдання. Метафорична номінація фахової лексики з економіки стала предметом даного дослідження, а його об'єктом – тексти англо-українських перекладів наукової літератури з економіки, а також терміни та їхні субститути (напівтерміни, професійні жаргонізми, фразеологізми тощо) з лексикографічних праць сучасних авторів. Висновки формувалися на основі аналізу наукових позицій сучасних українських та зарубіжних лінгвістів, висловлених ними у мовознавчих монографіях, матеріалах наукових конференцій, полемічних публікаціях у наукових часописах та збірниках. Основне завдання дослідження спрямоване на перекладознавчі проблеми – з'ясувати як сучасні перекладачі розуміють метафоризовану фахову лексику, у який спосіб відтворюють її засобами цільової мови і чим при цьому керуються.

Виклад основного матеріалу. Британсько-американські та українські традиції наукового мовлення зароджувалися й активізувалися в різ-

ний час і на основі різних екстралінгвістичних чинників. Звідси – різні лексико-стилістичні підходи в тональності викладу наукової інформації та підборі відповідної лексики.

Метафора, зазвичай чужа й неприродна для традиційно стриманого українського наукового дискурсу, є звичною для дискурсу англomовного з його тяжінням до науково-популярного, а подекуди й до художнього стилю. Особливо відчутною є присутність різного роду метафор у науковій літературі економічного змісту.

З огляду на загальну тему нашого дослідження, саме метафора спеціального рівня цікавить нас найбільше. Формуючи фахову лексику шляхом метафоричної номінації, така метафора разом із метафорою загального рівня фігурує у лексикографічних працях термінологів і саме з числа таких слів перекладачі-практики визначають адекватні, на їхній погляд, варіанти відтворення цільовою мовою ключових слів фахового (зокрема економічного) тексту.

За спостереженнями У.Гендерсона [1], в текстах економічного змісту присутні метафори таких трьох видів: 1) образна метафора – “*The dollar votes of people affect prices of goods*” [2, с. 52]; 2) метафора загального рівня (та, яка трапляється у будь-якому контексті, в тому числі й економічного змісту), – “*He placed a ceiling on the price*” [3, с. 20]; 3) метафора спеціального рівня (та, що характеризує конкретні економічні проблеми й супроводжує виклад суто економічних ідей) – “*I have referred to featherbed practice*” [4, с. 61].

Г. Лакофф та М. Джонсон називають метафору “образною раціональністю” [5, с. 3], де реальні характерні риси одного поняття, проєктуються на інше поняття (іноді цілком несподіване), слугуючи джерелом його образного називання. На думку Р.Норрмана, метафори, які використовують образи елементів природи (назви рослин, тварин, металів тощо) зберігають семантичний зв'язок з першоджерелом і тому в значній мірі є невивпадковими [6, с. 55]. Так, у термінологічному вислові “*frozen assets*” поняття “*liquid*” проєктується на поняття “*assets*”, формуючи онтологічні та гносеологічні відповідності між проєктувальним та проєктованим поняттями. Онтологічні відповідності встановлюються між поняттями “*liquid*” та “*assets*”, тоді як гносеологічні – між знаннями про ці поняття. Зокрема, відомо, що рідина (*liquid*) має здатність заморожуватися, тобто переставати циркулювати й текти. Аналогічно, коли заморожуються активи (*assets*), у клієнтів банку зникає можливість забирати гроші з рахунків (“рухати” їх).

Інтерпретація метафори, яку долучено до формування різного роду термінів, є глибоко суб'єктивним процесом, тому можливі різні варіанти її сприйняття. Так, лексика на зразок *“buoyant demand”* або *“floating rate”* в одних реципієнтів може викликати асоціації з водою, а в інших – з судном в океані.

На основі вибірки аналізованої нами фахової лексики ми визначили такі метафоричні асоціації економіки з іншими сферами життєдіяльності людини (табл. 1).

Як бачимо, в перекладі метафорично номінованої термінолексики метафора здебільшого зникає, поступаючись перифразу. Це явище, очевидно, можна пояснити тим, що, як справедливо зауважила Т. Добржинска: *“...інтерпретація метафори строго мотивується культурними традиціями”* (переклад наш) [7, с. 598]. Звідси – різне бачення окремих економічних явищ і, відповідно, лексичні трансформації в перекладі.

Одним із виявів метафоричності терміна є випадок, коли він виступає одним із лексико-семантичних варіантів (ЛСВ) загальноновживаного слова. Словами, що в англійській мові дали початок економічним термінам, може бути англійська загальноновживана лексика без інтернаціонального

забарвлення, тобто в економічному контексті вона перекладатиметься термінами, які не транслітеровано з англійської мови: *purse* – гаманець, казна; *yield* – врожай, *прибуток*; *return* – повернення, *окупність*; *maturity* – стиглість, *погашення*; *share* – частка, *акція*; *bounty* – щедрий подарунок, *премія*.

Із двох ЛСВ, наведених для кожного англійського слова, друге є значенням економічного терміна. Перебуваючи у безпосередньому зв'язку з другим ЛСВ, перше значення є свого роду образним варіантом другого і, отже, перше значення виступає як первинне, а друге як похідне від першого, адже фактично *прибуток* – це свого роду *“врожай”* у бізнесі, а казна, відповідно, – *“гаманець”* держави.

Тенденція англійських економічних термінів утворюватися від загальноновживаного слова реалізується і на рівні інших частин мови (прикметників і дієслів):

a sick bank – банк-банкрут (хворий);

a bad debt – безнадійний борг (поганий);

a sunk cost – незворотні витрати (утоплений);

Таблиця 1

Концептуальна метафоризація поняття «економіка» та шляхи її лексичної реалізації

Концептуальна метафора	Приклади лексичної реалізації метафори
економіка як людський організм	economic depression (економічна депресія) brainpower (наукові кадри) hand-to-hand currency (готівка)
економіка як поведінка людини	standstill agreement (мораторій на приватні борги) refugee capital (капітал, що витікає за кордон) perishable commodities (товари короткотермінового використання)
економіка як сім'я	parent bank (головний банк) daughter company (дочірня компанія) bastard commodities (товари низької якості)
економіка як флора і фауна	fishy accounting (сумнівні розрахунки) mosquito company (дрібна компанія) booming economy (процвітаюча економіка)
економіка як оселя	sheltered income (дохід, прихований від оподаткування) turnkey contract (контракт головного підрядника) blanket agreement (угода, що охоплює багато пунктів)
економіка як будівельна справа	build up (розгортання робіт) vault (банківське сховище) floor (верхній рівень економічного розвитку) straw bail (ненадійний поручитель)
економіка як механізм	cyclical mechanism (механізм економічного циклу) economic slowdown (економічне сповільнення) to gear (підпорядковувати)
економіка як одяг	blue collar (робітник, що виконує фізичну роботу) cap (верхній рівень) out-of-pocket cost (прямі витрати)
економіка як водоїма	wage freeze (заморожування заробітної плати) sunk capital (капітал з повністю списаною вартістю) cash flow (рух готівки)

a nude contract – контракт без позивної сили (голий);

to marry – з'єднувати (наприклад, компанії) (одружувати).

До семантичної структури багатозначного слова-терміна можуть входити терміни не однієї, а кількох, іноді неспоріднених галузей. Так, термін *“banking”* в економічній галузі означає найчастіше банківську справу; в агрономії це підгортання (напр. картоплі), в техніці – дамба, в медицині – консервування органів для імплантації. Попри дивергентність значень, всі вони мають архисему “заготування, накопичення”, і, отже, між ними існує семантичний зв'язок.

На тлі усталених і звичних термінів, де метафора практично не відчувається, за останні десятиліття в англійській мові сформувалася потужна група фахових лексем, які образно (словом або словосполученням) називають певні ділові операції, угоди, засоби, обов'язки, установи тощо. Помітною особливістю такої лексики є вживання надто незвичних для даної галузі загальноживаних слів: *cow, devil, bed and breakfast, golden parachute* тощо.

Відкритим залишається питання, чому існує така лексика. Одна із версій полягає в тому, що для точної назви певного фахового поняття потрібно було вжити багатокомпонентний термін. Таке сполучення слів було би важко запам'ятати. Дуже часто в такому випадку для мовної економії вживають скорочені слова або аббревіатури. Можливо, було важко підібрати милозвучну аббревіатуру і автори цих термінів пішли іншим шляхом, а саме: вони вирішили взяти для цієї мети загальноживане слово, яке дуже влучно називає підрозділ чи фірму, наприклад *фірма-“зірка”*, тобто фірма, яка служить прикладом того, як розвивати бізнес тощо [8, с. 86].

Попри те, що лексеми такого типу у великій кількості вживають у науковому дискурсі, мас медіа, діловому спілкуванні, художній літературі і продовжується формування їхніх нових варіантів, – точний статус їх у мовознавстві не визначено. Простежуються такі позиції, що визначають статус вказаної лексики, як: 1) метафоричних (образних) терміносполучень [9]; 2) напівтермін [10]; 3) термінологічний фразеологізм [11].

Принциповим є те, що в деяких сучасних глумачних англо-англійських словниках лексика на зразок *“angel”, “poison pill”* тощо визначена авторами-укладачами як жаргони або ж як розмовна лексика [12, с. 25; с. 52]. В інших же оригінальних словниках така лексика, наприклад, *“shell company”* пропонується укладачами поряд із повноцінними термінами [13, с. 58].

На нашу думку, несприйняття деякими лексикографами таких лексем як терміноодиниць викликано надто великою семантичною віддаленістю образу від реального професійного поняття, яке ця лексема метафорично називає. Надмірна метафоричність віддаляє таку лексику від статусу терміна, який має призначення називати певне поняття максимально точно й визначено: “Образність, конотативна маркованість новоутворених одиниць є своєрідним каменем спотикання на шляху визнання їх повноцінними членами термінологічної системи” [9, с. 306]. Віднесення таких лексем до числа фразеологізмів є дискусійним, бо, як вважають Т. Панько, І. Кочан та Г. Мацюк, якщо фразеологічні сполуки допускають елементи змінного плану, то термінологічні при введенні в них нового слова або при пропущенні якогось члена цілком змінюють своє поняття. Фразеологічним сполукам не властива дефінітивна функція [14, с. 177]. Назвати таку лексику термінізованими жаргонами, на нашу думку, заважає те, що, як вважають Г.Гладіна та В.Сеніна, жаргон “викликає негативне ставлення а то й огиду до людей-носіїв” [10, с. 12].

Оскільки лексика такого розряду не завжди наділена негативною конотацією і не завжди стилістично занижена (як у випадку із лексикою на зразок *“golden parachute”, “superstar”, “green mail”, “stellage”*), очевидно, віднесення таких лексичних одиниць до розряду жаргонних не завжди виправдане.

Образність значно ускладнює переклад, оскільки, з одного боку, потрібна влучність передачі змісту, а з іншого, реципієнти не завжди бувають обізнаними з явищами, властивими світовому ринку і часто невластивими сучасній українській економіці. Неминучими в такому випадку є примітки або посилання на глосарій в кінці видання, що не завжди зручно для сприйняття інформації. Тому перекладачі часто уникають дослівного перекладу образної лексики, натомість вводячи у контекст пояснення її значення: *“The cold turkey strategy tries to cut the inflation rate fast”* [15, с. 536] – *“Політика різких змін намагається швидко сповільнити інфляцію”* [16, с. 519]; *“The so-called small menu cost approach argues that small costs of changing prices can have large effects”* [15, с. 700] – *“Згідно з так званим методом малих затрат, малі затрати на зміни цін можуть мати великі наслідки”* [16, с. 681]; *“Many states have “lemon laws””* [17, с. 615]. – *“Багато уматів мають закони про неоптрім”* [18, с. 427].

Деякі перекладачі транскрибують терміноід, ігноруючи його образ, але не порушуючи ціліс-

ність інформації: *“Recent payoffs, called “green mail”, out of the corporate purse to those attempting to take over a firm have confirmed these views”* [19, с. 250]. – *“Нещодавно виплати з гаманця акціонерів (які одержали назву “грін мейл”) тим, хто прагнув викупити ту чи іншу фірму, лише підтвердили такі підозри”* [20, с. 250]. Натомість абсолютно неприйнятним вважаємо варіант перекладу, коли така трансформація на конотативному рівні не супроводжується будь-якими тлумаченнями: *“Trade Unions have long recognized the nature of the free-rider problem”* [19, с. 165]. – *“Профспілки давно зрозуміли “проблеми зайців”*” [20, с. 212].

Як обов’язкові атрибути західної економіки, ці лексеми також часто вживають українські економісти у своїх дослідженнях, роблячи при цьому певне тлумачення, як-от: *“Не можна забувати про розповсюдження практики “безплатного проїзду” (free ride), коли хтось сподівається отримати бажаний ефект, не докладаючи власних зусиль”* [21, с. 109]; *“Якщо темпи зростання ринку і товарів однаковою мірою незначні, то товари дістають назву “собаки”. Іноді їх ще називають “невдахами””* [22, с. 29].

Суть окремих образів можна з’ясувати, скориставшись економічними тлумачними словниками, які укладають головно економісти: *“Акули” – (1) арбітражери і “хижаки”, приналежувати запахом “крові” жертви перед початком і в процесі поглинання компанії; (2) визискувачі типу лихварів, що позичають гроші під неймовірні проценти”* [23, с. 12]; *“Бранка” – формально незалежна дочірня фірма, що обслуговує виключно (або в основному) материнську компанію”* [24, с. 137].

У першому випадку образ хижаків-акул є символом тих юридичних осіб, які за сприятливих для них фінансових умов готові поглинути компанію, що зазнали краху. У другому випадку образ ув’язненої асоціюється з поняттям відсутності свободи економічної діяльності. Іншими словами, не лише загальний настрій (жорстокість і жадова чи приниження і другорядність), а й семантично близькі явища, об’єднують ці образні терміни з економічними поняттями, які вони описують.

Переклад образних фахових лексем, що означають маловідомі або й цілком нові для вітчизняної економіки поняття, у глосаріях та термінологічних словниках здійснюють головно калькуванням *“golden parachute” – “золотий парашут”, “poison pill” – “отруйна таблетка”, “Chinese Wall” – “Китайська стіна”* тощо. Під час перекладу запозичується не зовнішня, а внутрішня

форма відтворюваного цільовою мовою слова: *“Employers often required yellow-dog contract”* [17, с.716]. – *“При наймі робітників на роботу від них нерідко домагалися так званого “жовтого зобов’язання”, тобто угоди не вступати у трудову спілку”* [18, с. 551].

Як бачимо, образ, зафіксований напівтерміном, частково збережено перекладачем через напівкальку: перекладено колір, але залишено поза увагою образ собаки. Такий варіант перекладу вважаємо цілком коректним, оскільки, по-перше, лексема *“жовте зобов’язання”* вже існує в мові українських ЗМІ та лексикографії [24, с. 377], а, по-друге, цільова інформація залишається адекватною через пояснення в кінці речення.

Попри думку деяких лінгвістів, що *“... калькування, як правило засмічує мову, а то й спотворює чи перекручує значення слова чи виразу”* [15, с. 13], ми вважаємо, що у справі перекладу фахової лексики (і особливо напівтермінів чи професіоналізмів) виключати метод калькування неможливо. Лексична калька не завжди може точно пояснити господарське чи наукове поняття, але саме кальки поповнюють українську економічну науку знаннями про нові явища світового господарювання. *“Влучна калька – це надбання даного перекладу, яка за сприятливих умов (мовних та позамовних) може стати надбанням мови-реципієнта”* [25, с. 119.]

Однак у випадку із надто великим семантичним віддаленням фахової лексеми від свого оригінального значення його переклад калькуванням стає неможливим. Наприклад, лексема *“bucket shop”*, що зараз означає нелегальне брокерство і загалом будь-який нелегальний бізнес [26, с. 16], в оригіналі означає дешевий шинок, де алкогольні напої тримали у відрах. Символ зібрання нешанованого товариства став основою образної назви нешанованого державою нелегального бізнесу. Стара ж назва втратила своє історичне значення, оскільки в Англії давно немає *“відерних забігайлівок”*. Тому лексикографи або використовують транскрибований варіант лексеми *“бакет шоп”* [27, с. 96], або перекладають цю лексему поясненням.

Прикметно, що лексема *“bucket shop”* отримала своє продовження в лексичних похідних: *“bucketing”, “bucketee”*, переклад яких також здійснюють головно з допомогою транскрипції або пояснення: *“бакетинг”, “нелегальне брокерство”, “нелегальний бізнес”, “нелегальний брокер”, “нелегальний підприємець”*.

Як бачимо, економічні напівтерміни є унікальним лінгвістичним явищем, свого роду проміж-

ною ланкою між термінами і фаховою жаргонною лексикою у сфері бізнесу. Образи таких лексем не завжди мають чітке обґрунтування. Тому переклад напівтермінів у контексті головно здійснюють з допомогою додаткових тлумачень.

Переклад метафоризованої свого часу термінології відбувається звично, без особливого занурення в діякронію лексеми, оскільки чимало слів під час функціонування втратили свою внутрішню мотивацію, а подекуди набуло цілком несподіваних відтінків або й значень. У зв'язку з цим, мовознавці мають уважніше ставитися до такої лексики у своїх лексикографічних та термінознавчих розвідках.

Через те, що українському науковому дискурсові невластиве вживання жаргонів, переклад такої лексики теж зазнає стилістичної трансформації. Жаргонізми і фразеологізми в оригіналі відтворюються цільовою мовою стилістично нейтральною лексикою: *“The state can expropriate the profits from innovation through legal means such as excessive taxation or through illegal means such as demands from state bureaucrats for **kickbacks**”* [28, с. 50]. – *“Держава може експропріювати прибутки від інновацій законними засобами, до яких належить надмірне оподаткування або через незаконні дії (скажімо, вимога державного чиновника заплатити **хабаря**)”* [29, с. 92]; *“If you can't **keep your checkbook straight** and tend to put off paying bills, its unlikely you'll want to start an accounting service”* [30, с. 19]. – *“Якщо ви не вмієте **контролювати власні потреби** та схильні платити направо й наліво і залізати в борги, навряд чи в такому випадку ви захочете заснувати бухгалтерську фірму”* [31, с. 19].

Метафоризована лексика оригіналу звичайно відтворюється необразними нейтральними лексемами або ж термінами, від чого цільовий дискурс стає більш стриманий і термінонасичений: *“Interest rates have an impact on the **overall health of the economy**”* [17, с. 7]. – *“Процентні ставки впливають на **загальний стан економіки**”* [18, с. 39]. Проте у деяких перекладах образність лексем та загальна невимущена тональність оригіналу збережена: *“Mankind is not grateful for that sort of service and forgets quickly the names of the people who **write the librettos for its political operas**”* [32, с. 3]. – *“Людство не зберігає почуття вдячності за такі послуги і швидко забуває імена людей, які **пишуть лібретто до його політичних опер**”* [33, с. 19].

Попри те, що така позиція перекладачів у нашому дослідженні виступає нетиповою, її все ж можна обґрунтувати тим, що в останні роки

рамки допустимих лексико-стилістичних засобів в українській науковій мові певною мірою розширилися. Звідси – уникнення деякими перекладачами стилістичних трансформацій наукового перекладу ще у 80-х рр. ХХ ст.

Про послаблення стилістичних розбіжностей англо-американського та українського наукових дискурсів, а відтак, – наявність у перекладах рис, раніше невластивих українській науковій мові, вказує В.Карабан: *“Зараз спостерігається тенденція до збереження метафоричної образності у перекладі, що певним чином пов'язано з послабленням жанрово-стилістичних норм в українській мові щодо жаргонізмів та професіоналізмів”* [34, с. 204].

Послаблення таких норм, однак, на нашу думку, не означає радикальне віддалення від традицій українського наукового мовлення. Перенасичення української фахової мови різного роду заміниками термінів (напівтермінами, професіоналізмами і особливо – жаргонами чи сленгом) вважаємо не цілком коректним лінгвістичним явищем. З іншого боку, такого роду лексика практично безперервно вривається у нашу мову у формі кальок і транслітерованих лексем. Питання, чи вживати таку лексику, а якщо вживати, то в який спосіб, залишається дискусійним і для мовознавців, і для українських фахових економістів. Беззаперечним же залишається факт потреби її глибокого лексикографічного аналізу на всеукраїнському рівні з детальним розглядом фонетичних, стилістичних та перекладознавчих аспектів.

Висновки. На тлі численних стилістичних та лексико-семантичних проблем англomовного економічного дискурсу вживання метафорично номінованої фахової лексики залишається відкритою і, водночас, актуальною проблемою. Оригінальні лексеми такого типу активно проникають в українську мову не лише на рівні наукового дискурсу, а й у ЗМІ, художню літературу, побутове мовлення тощо. Попри ймовірні сумніви окремих мовознавців щодо коректності та милозвучності її в українській мові, вона, однак, є об'єктивно існуючим лінгвістичним феноменом і потребує подальших обґрунтувань, лексикографічних розробок, систематизації на матеріалах практичних наукових перекладів відповідної тематики, де поряд із питаннями адекватності відтворення тексту оригіналу може виникнути питання стилістичного та фонетичного плану, що неминуче передбачає співпрацю з дослідниками української мови.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Henderson W. Metaphor, Economics and ESP : Some Comments. English for Specific Purposes. 2000. No.19. P. 167-173.
2. Samuelson P., Nordhaus D. Economics. New York : McGraw-Hill, Inc. 1992. 455 p.
3. Hallager R.R. Your Small Business Made Simple. N.Y. London-Toronto : Made Simple Book. 1989. 159 p.
4. Hazlitt H. Economics in One Lesson. The Shortest and Surest Way to Understand Basic Economics. N.Y. 1979. 218 p.
5. Lakoff G., Johnson M. Metaphors we live by. Chicago : The University of Chicago. 1980. 242 p.
6. Norrman R. On the Degree of Motivation in Signs Used in Metaphors Involving Plant Symbolism. Cohesion and Semantics /ed. by J.O. Ostman. 1978. P. 35-59.
7. Dobrzynska T. Translating Metaphor : Problems of Meaning. Journal of Pragmatics. 1995. No. 24. P. 595-604.
8. Поплавська Ж., Свірська О. Англо-український словник із стратегічного менеджменту: матеріали другої західно-регіональної науково методичної конференції викладачів іноземних мов вищих навчальних закладів "Лінгво-дидактичний плюралізм навчального процесу з іноземних мов у вищих навчальних закладах", травень 1999 р. Тернопіль : Терноп. акад. нар. госп.. 1999. С. 84-86.
9. Плаксієв О. Метафора як спосіб творення сучасних економічних термінів (на матеріалі аналітичних конструкцій). Вісник : *Проблеми української термінології*. Львів : Нац. ун-т "Львівська політехніка". 2002. №453 /відп. ред. Л. Полюга. С. 304-309.
10. Гладіна І.І., Сеніна В.К. Питання мовленнєвої культури та стилістики. Київ : Факт. 2004. 177 с.
11. Зацний Ю.А. Розвиток словникового складу сучасної англійської мови. Запоріжжя : Запорізьк. держ. ун-т. 1998. 429 с.
12. Longman Dictionary of Business Language /ed. by J.H. Adams. London : English Longman House. 1991. 405 p.
13. Business Dictionary /ed. by M. Greener. London : Penguin Books. 1994. 390 p.
14. Панько Т., Кочан І., Мацюк Г. Українське термінознавство : навч. пос. Львів : Світ. 1994. 216 с.
15. Dornbusch R., Fisher S. Macroeconomics. New York : McGraw-Hill Publ. Co. 1990. 828 с.
16. Дорнбуш Р., Фішер С. Макроекономіка /пер. з англ. В. Мусієнко та В. Овсієнко. Київ : Освіта. 1996. 814 с.
17. McConnell C.R., Brue S.L. Economics. Principles, Problems and Politics. New York : McGraw-Hill, Inc. 1996. 825 p.
18. Макконнелл К.Р., Брю С.Л. Аналітична економія. Принципи, проблеми і політика /пер. з англ. за наук. ред. С. Панчишина. Львів : Просвіта. 1999. 650 с.
19. Stiglitz J.E. Economics of Public Sector. New-York, London : W. W. Norton and Company. 1988. 856 p.
20. Стігліц Дж. Економіка державного сектора /пер. з англ. А. Олійник, Р. Скільський. Київ : Основи. 1998. 854 с.
21. Зіновчук В.В. Організаційні основи сільськогосподарського кооперативу. Київ : Логос. 2001. 380 с.
22. Герасимчук В.В. Маркетинг. Київ : Вища школа. 1994. 327 с.
23. Універсальний словник економічних термінів. Інвестування, конкуренція, менеджмент, маркетинг, підприємство /уклад. В.А. Коломойцев. Київ : Молодь. 2000. 383 с.
24. Англо-український тлумачний словник економічної лексики /уклад. А. Шимків. Київ : Вид. дім "Києво-Могил. акад.". 2004. 429 с.
25. Зорівчак Р.П. Принципи підходу до фразеологічної одиниці в перекладознавчих дослідженнях. *Теорія і практика перекладу*. Київ : Вид-во Київ. ун-ту. 1979. Вип. 1 /відп. ред. О. Чередниченко, В. Коптілов. С. 108-122.
26. Короткий англо-український тлумачний словник з фінансового менеджменту /уклад. Л.Й. Бондарчук, В.В. Бондарчук, І.М. Теплий. Львів : Українські технології. 2004. 74 с.
27. Базова економічна фінансова та ділова термінологія : англо-український словник /уклад. Р. Соневицький. Тернопіль : Збруч. 2001. 335 с.
28. Hinston P. The Greatest Bussiness Book. The Essential Guide to Starting a Small Business. 5 th ed. London : Hinston Associates. 1992. 120p.
29. Гінгстон П. Найкращий посібник з малого бізнесу /пер. з англ. Л.Каленський, О. Дедик. Львів : Сейбр-Світло. 1995. 176 с.
30. Hague P.N., Jackson P. Do Your Own Market Research. London : Cogan Page Ltd. 1987. 250 p.
31. Гейк П. Вчись аналізувати ринок : методика і практика /пер. з англ. В.Туницький. Львів : Сейбр-Світло. 1995. 270 с.
32. Schumpeter J.A. Capitalism, Socialism and Democracy. New York : Harper & Row Publishers. 1976. 431 p.
33. Шумпетер Й.А. Капіталізм, соціалізм і демократія /пер. з англ. В.Ружицький, П. Паращук. Київ : Основи. 1995. 527 с.
34. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Вінниця : Нова книга. 2001. Ч.2. 303 с.